

KÜLTÜREL PEYZAJ KAPSAMINDA ANADOLU TÜRK KÜLTÜRÜNDE BİTKİLERİN ALGILANMASI VE GELENEKSEL TÜRK EL SANATLARINDA MOTİF OLARAK KULLANILMASI

Erdoğan, A.¹, Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü,
easli38@hotmail.com

Turgut, H. ², Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü,
hilalrutgut_25@hotmail.com

Özet

İnsan ve insana dair izler peyzajı oluşturan en önemli yapı taşıdır. Tarih boyunca doğayı algılamak ve bunu biçimlerle ifade etmek insanların yaşamında etkili olmuştur. Antropolojik ve felsefi yaklaşımlara göre de doğa ile insan arasında her zaman bir etkileşim vardır. Bu etkileşim sonucu doğadaki objeler insanlar tarafından değiştirilip yeniden yorumlanmış ve kültürel peyzaj kavramı ortaya çıkmıştır. Doğa ve insan arasında sembolik bir bağ oluşturan bitkiler, geçmişte toplumların duygularını, düşüncelerini ve kültürel peyzajlarını anlamada ve yorumlamada yardımcı olan dilsel bir araç olarak kullanılmıştır. El sanatlarının üzerinde yer alan ve süsleme unsuru olarak kullanılan motifler bu bağın sembolik bir gösterim şeklidir. Anadolu, farklı uygarlıklara ev sahipliği yapmış çok çeşitli kültürel peyzajlara sahiptir. Bu çalışmada; Türk el sanatlarında mitolojik ve botanik özellikleri nedeniyle en yaygın kullanıma sahip bitki türleri belirlenmiş, Türk kültüründe nasıl algılandığı ve Türk el sanatlarında motif olarak kullanım amaçları incelenmiş, günümüz kültürel peyzajına olan yansımaları tartışılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda bitkisel kullanımların farklı boyutlarının anlaşılması sağlanmış, korunması ve gelecek nesillere aktarılması için öneriler getirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Kültürel peyzaj, bitki, sembol, motif, algı

Enlarged Abstract

Human and traces of human beings is important building block that shaped the landscape. Landscape, which have natural and culturel qualities of an area, that presents the most interesting examples of the interaction between man and nature. Human and landscape are very closely related to each other. Culturel landscape is natural evolution and generations of human efforts, the features are embodied with certain cultural preferences (Atik ve Ortaçşme, 2010).

Culture is all of the values suc as language, religion, traditions of a society. Addition culture is the essence of social identity and the result of many years and described as acivilization (Erdoğan, 2011).

According to Sauer (1945), the cultural landscape is fashioned from a natural landscape by a cultural group. Culture is the agent, the natural area is the medium, the cultural landscape is the result.

The cultural landscape is so important to establish a connection with the past and to shed light on today. Traditional handicrafts, clothing, architecture, cuisine and so on. that belonging to a community is a physical remains part of the cultural landscape (Anonymus 2008).

Handrafts have emerged since the human existencedepend on nature circumstances. The first examples presented so as to meet people's need, dress oneself and protection. Handcrafts which were improved according to environmental conditions represents cultural values of society, feelings and liking (Arseven, 1984, Anonim 2007). Handcrafts are documents which were meaningful and vivid of a country. After settling of Turks, culture of many civilizations in Anatolia, continued many of civilization's culture to survive in a new synthesis (Anonim 2013).

It is a traditional main sector of craft, and applies to a wide range of creative and design activities that are related to making things with one's hands and skill, including work with textiles, moldable and rigid materials, paper, plant fibers, etc.

Obtained finds around a culture are general architecture or fragments of architecture or defined as small handcrafts such as clothing, carpets and so on. elements.

The motifs located on themselves or their to be read portions. Especially in societies where no writing been, not to be, language of the past can be solved only with evaluation of symbolic figure and signs (Duran 2002). Consequently handcratfs are cultural output and from meanings that they have and they are also used as a communication tool.

Plant motifs that are used in Traditional Turkish Handcrafts reached without losing the importance from past to present.

Plant motifs are used to understanding and interpretation for the cultural values of different civilization.

Many plants used in Turkish handicraft due to the botanical features but the most commonly used types have been selected. Used plant motifs in Turkish handicrafts and their meanings;

Pomegranate (*Punica granatum*) symbolizes fertility, eternal life and power; grape (*Vitis vinifera*) symbolizes fertility and abundance; hazıl nut (*Corylus avellana*) symbolizes fertility and abundance; olive (*Olea eurpea*) symbolizes fertility, peace and power; Zea (*Zea mays*) symbolizes fertility and abundance; rose (*Rosa sp.*) symbolizes love between God and us, the Prophet. Muhammad; clove (*Dianthus sp.*) symbolizes, singleness, peace and happines; tulip (*Tulipa sp.*) symbolizes innocency, elegancy and godly love; hyacinth (*Hyacinthus orientalis*) symbolizes happines, loyalty and love; apple (*Malus sp.*) symbolizes knowledge, deathless and eternity; spring tree- almond (*Prunus amygdalus*) and peach (*Prunus persica*) symbolize life, fertility and abundance; poppy (*Papaver sp.*) symbolizes eternity and jannah; pine and pine cone (*Pinus sp.*) symbolizes eternity and power; tree of life - date palm (*Phoenix canariensis*) symbolizes jannah, fertility, long life and back to God; cypress (*Cupressus sempervirens*) symbolizes long life and eternal life.

We can see landscape traces in all of Turkish arts. One of the biggest reasons for this is the respect and the interest of Turks to nature. Visual landscape components, in the palace gardens which be an inspiration to the masters of the art, used in many works of art by ascribed meaning.

The motifs which used in traditional handicrafts show regional differences.

For example, while in the Black Sea region using maize (*Zea mays*) and hazelnut (*Corylus avellana*), which locally grown, in handicrafts to express abundance in the Mediterranean region pomegranate (*Punica granatum*) is used.

Human landscape perception, cognition and values directly affect the landscape and are affected by the landscape (Nassauer, 1995). Traditional crafts, is the result of the communities affected by their geography. Used plants motifs was characterized by the nature and revived in handicrafts.

Traditional Turkish handicrafts has a rich plant motifs and compositions. Most stylized plant motifs are rosettes, leaves, flowers and seeds that have a biological and aesthetic value. The widely used plants found on the handicrafts were tulp, clove, rose, hyacinth, viola, poppy, pomegranate, grape, cypress, date palm, olive, sipring tree, pine and pine cone.

Perception of plants and their reflection shapes to daily life is important in terms of socio-cultural, economic, and use of nature. Handicrafts with motifs are kind of a massage. They are cultural outputs that describe feelings, cultural values and beliefs of societies.

Traditional Turkish handicrafts at national and international level with an extraordinary aesthetic value is important in terms of the sustainability of cultural landscapes. The connectivity between each dimension that is provided by plant elements such as the ones dealt with in this study helps to strengthen the uniqueness of such cultural landscapes and can support their conservation

1. Giriş

İnsan ve insana dair izler peyzajı şekillendiren en önemli yapı taşıdır. Bir alanın doğal ve kültürel özelliklerinin bir bütünü olan peyzaj, doğa ve insan arasındaki karşılıklı etkileşimin en ilginç örneklerini sunar. İnsan ve peyzaj birbiriyle çok yakından ilişkili olup, doğadaki varlıkların veya objelerin bütününe veya bir bölümüne, insan eliyle değiştirilip yeniden yorumlanması sonucu kültürel peyzajlar oluşmaktadır (Atik ve Ortaçşeme, 2010).

Bir toplumun tarihi süreç içerisinde ürettiği dil, din, gelenek ve görenek, sanat gibi maddi ve manevi değerlerin bütününe kültür denir. Kültür toplumsal kimliğin özüdür, uzun yılların birikimi ile oluşur ve uygarlık olarak nitelenmelerini sağlar (Erdoğan, 2011). Sauer (1945)'e göre kültürel peyzaj; bir kültür grubu tarafından doğal peyzaja şekil verilmesidir ve kültür bu noktada araç, kültürel peyzaj ise bu ilişkinin sonucudur.

İnsan var olduğu günden itibaren yaşadığı ortama uyum sağlama ve/veya yaşadığı ortamı ihtiyaçları gereği kendine uyarlama eğiliminde olmuştur. İnsanoğlunun çevresi ile karşılıklı etkileşimi yüzyıllar

boyu devam etmiştir ve edecektir. Bu etkileşim sonucunda insan yaşamının olduğu her peyzajda insan faaliyetlerinin etkisini görmek mümkündür. İnsanın yaşadığı peyzajda ortam koşullarına bağlı olarak farklı yaşam biçimleri benimsemesi de peyzajın insan üzerindeki etkisini ortaya çıkarmaktadır. Yeryüzünde insan ile onun doğal çevresi arasındaki etkileşimlerin şekillendirdiği, sosyal, ekonomik ve kültürel etkilerle oluşmuş alanlar kültürel peyzaj olarak adlandırılmaktadır (Özsüle 2005).

Kültürel peyzaj geçmişle bağlantı kurması ve bugüne ışık tutması açısından önemlidir. Bir topluma ait değerli ve elle yapılmış geleneksel el sanatları ürünleri, giyim, mimari, mutfak vb. fiziksel kalıntılar kültürel peyzajın bir parçasıdır (Anonymus 2008).

El Sanatları insanoğlu var olduğundan beri tabiat şartlarına bağlı olarak ortaya çıkmıştır. İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak, örtünmek ve korunmak amacı ile ilk örneklerini vermiştir. Daha sonra gelişerek çevre şartlarına göre değişimler gösteren el sanatları, ortaya çıktığı toplumun duygularını, sanatsal beğenilerini ve kültürel özelliklerini yansıtarak gelişim göstermiş ve "geleneksel" vasfı kazanmıştır (Arseven, 1984, Anonim 2007). El sanatları bir ülkenin kültürel kişiliğinin en canlı ve anlamlı belgeleridir. Anadolu'da yaşamış pek çok uygarlığın kültürü, Türklerin yerleşmesinden sonra yeni bir sentez içinde varlıklarını sürdürmüşlerdir (Anonim 2013).

Bir kültür çevresinde ele geçen maddi buluntular; genel olarak mimari veya mimariye ait parçalar ya da küçük el sanatları olarak tanımlanan giyim, halı, kilim vb. unsurlardır. Bunların kendileri ya da üzerinde yer alan motifler okunması gereken kısımlardır. Özellikle yazının olmadığı toplumlarda geçmişin dili ancak sembolik şekil ve işaretlerin değerlendirilmesi sonucu çözülebilmektedir (Duran 2002). Dolayısıyla el sanatları kültürel bir çıktı olmasının yanında taşıdıkları anlamlarla bir iletişim aracı olarak da kullanılmaktadır.

İnsanın doğa ile etkileşimi sonucu doğaya ait pek çok obje insan yaşamına girmiş, bazen biçim değiştirmiş, bazen de farklı anlamlara bürünerek insan yaşamına renk katmıştır. Kültürlerin peyzaj ile şekillenmesi insanın doğaya verdiği önemin estetik bir göstergesidir. Zamanla içsel anlamlara bürünen bu objeler nesilden nesile aktararak, yaşamımızın her noktasında doğanın bize sunduğu tüm güzellikleri hatırlatan birer sembol olmuşlardır. Bitkilerin mitolojik ve botanik özellikleri nedeniyle halıcılık, kilimcilik, çinicilik, işlemecilik, oya yapıcılığı, taş işçiliği, bakırcılık, ebru, ahşap ve ağaç işçiliği vb. pek çok geleneksel Türk El Sanatları'nın da oldukça yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Yapılan bu çalışma ile doğanın Türk kültürüne kazandırdığı bitki motifleri araştırılmış, geleneksel Türk el sanatlarında kullanım şekilleri ve anlamları incelenmiştir.

2. Materyal Ve Yöntem

Çalışmanın ana materyalini geleneksel Türk El Sanatları'ndan çinicilik, dokumacılık, künde-kari, ebru, tezhip, oyacılık ve taş işlemeciliğinde kullanılan bitki motifleri ve tasarım örnekleri oluşturmaktadır. Bu kapsamda literatür ve görsel taramalar yapılmış, geleneksel Türk El Sanatları'nda motif olarak kullanılan bitki türleri belirlenmiştir. Elde edilen bilgiler belirli başlıklar altında toplanarak seçilen el sanatlarında bitkilerin kullanım amaçları, tespit edilmiş Türk kültüründe peyzajın yansımaları ortaya konulmuştur.

3. Bulgular

Geleneksel Türk El Sanatları'nın hemen hemen tamamında kullanılan bitkisel motifler geçmişten günümüze önemini yitirmeden ulaşmışlardır.

Bitkisel motifler, farklı medeniyetlerin kültürel öz değerlerini anlamada ve yorulmada kullanılmaktadır. Türk El Sanatları'nda botanik özellikleri nedeniyle birçok bitki kullanılmış fakat en yaygın kullanıma sahip olan bitki türleri seçilmiştir. En yaygın kullanıma sahip bitki türleri ve üstlendikleri anlam Tablo 1'de verilmiştir.

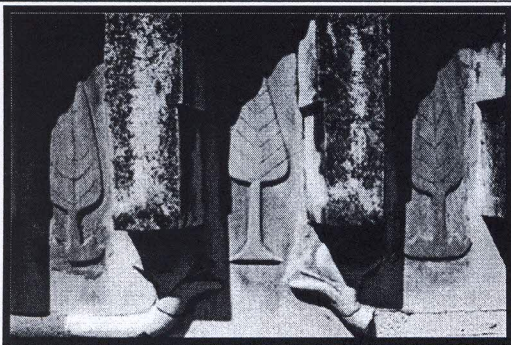

Kullanılan Bitki adı		Latince adı	Yüklenilen anlam
Nar		<i>Punica granatum</i>	Bereket, ebedi hayat ve kudreti sembolize eder
Asma		<i>Vitis vinifera</i>	Bolluğu, bereketi ve doğurganlığı sembolize eder
Fındık		<i>Corylus avellana</i>	Bereket ve bolluğu sembolize eder
Zeytin Ağacı		<i>Olea eurpea</i>	Barış, bereket ve gücü sembolize eder
Mısır		<i>Zea mays</i>	Bereket ve bolluğu sembolize eder
Gül		<i>Rosa sp.</i>	Allah ile kul arasındaki sevgiyi, Hz. Muhammed'i sembolize eder
Karanfil		<i>Dianthus sp.</i>	Sadakat, huzur ve mutluluğu sembolize eder
Lale		<i>Tulipa sp.</i>	İlahi aşk, masumiyet ve zarafeti sembolize eder
Sümbül		<i>Hyacinthus orientalis</i>	Aşk, mutluluk ve bağlılığı sembolize eder
Elma		<i>Malus sp.</i>	Bilgi, ebedilik ve sonsuzluğu sembolize eder
Bahar Ağacı	Badem Ağacı	<i>Prunus amygdalus</i>	Hayat, bereket ve bolluğu sembolize eder
	Şeftali Ağacı	<i>Prunus persica</i>	Hatay, bereket ve bolluğu sembolize eder
Haşhaş		<i>Papaver sp.</i>	Ebedi uyku ve cenneti sembolize eder
Çam Ağacı ve Kozalak		<i>Pinus sp.</i>	Ebedi uyku ve gücü sembolize eder
Hayat Ağacı	Hurma	<i>Phoenix canariensis</i>	Cenneti, Allah'a dönüşü, bolluk-bereket ve uzun ömrü sembolize eder
	Servi	<i>Cupressus sempervirens</i>	Ebedi hayatı, uzun ömrü sembolize eder

Tablo1. Türk el sanatlarında kullanılan bitki motifleri ve yüklenilen anlamları

Türkler kendilerine özgü bir sanat üslubu geliştirmiştir. Orta Asya'dan Anadolu Selçuklu döneminin sonuna kadar bakıldığında, ortaya konulan eserlerde; yaşadıkları doğa şartları, hayvanlarla iç içe oluşları ve bitki örtülerinin izlerini taşıdığı görülür. Bu izler, kullanmak için ürettikleri araç gereçlerde de süsleme olarak karşımıza çıkar (Öztürk, 2008). Mimari ve mimariye ait parçalarda, oya, elbise, hat, tezhip, dokumacılık gibi küçük el sanatlarında bitkisel motiflere rastlamak mümkündür.

Hemen hemen bütün Türk sanat eserlerinde peyzajın izlerini görmek mümkündür. Bunun en büyük nedenlerinden biri Türkler'in doğaya olan ilgi ve saygılarından kaynaklanmaktadır. Saray bahçelerinde, görsel peyzaj bileşenleri sanat ustalarının ilham kaynağı olmuş, yükledikleri anlam ile birçok sanat eserinde kullanmışlardır (Tablo 2).

Şekil 1. Adana-Ulu Camii / Hayat ağacı motifi (Anonim, 2007a)

Şekil 2. Bursa-Göl yazı Mezarlığı/ Mezar taşındaki çam kozalağı motifi (Anonim, 2012a)

Şekil 3. Selimiye Camii / Nar (*Punica granatum*) motifli çini (Anonim, 2007b)

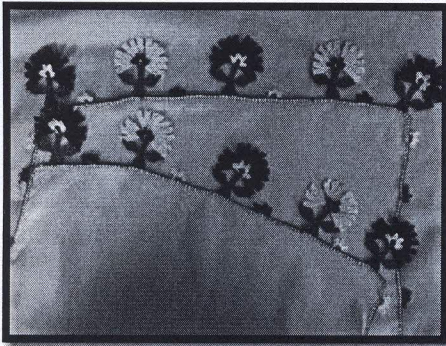
Şekil 4. Topkapı Sarayı/ servi (*Cupressus sempervirens*), lale (*Tulipa sp.*) ve sümbül (*Hyacinthus orientalis*) motifli çini (Anonim, 2012b)

Şekil 5. Asma (*Vitis vinifera*) motifli mezar taşı (Gültekin, 2008)

Şekil 6. Lale motifli kaftan (Anonim, 2012c)

Şekil 7. Karanfil (*Dianthus sp.*) motifli yazma kenarı (Anonim, 2011a)

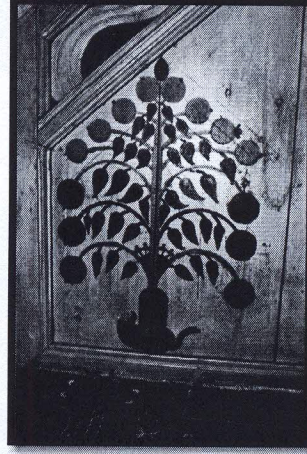

Şekil 8. Sümbül (*Hyacinthus orientalis*) motifli ebru (Anonim, 2011b)

Şekil 9. Hayat ağaç motifli kilim (Anonim, 2007a)

Şekil 10. Artvin/Çoraklı Köyü Camii / Bereket sembolü meyve ağacı (Orijinal, 2013)

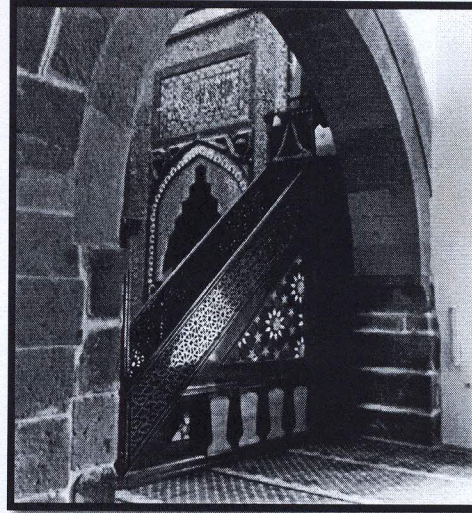
Şekil 11. Ağaç motifli altın kolye (Anonim, 2012d)

Şekil 12. Lale motifli kolye (Anonim, 2008b)

Şekil 13. Artvin-Çoraklı Köyü / Menekşe (*Viola sp.*) motifli Türk kilimi (Orjinal, 2013)

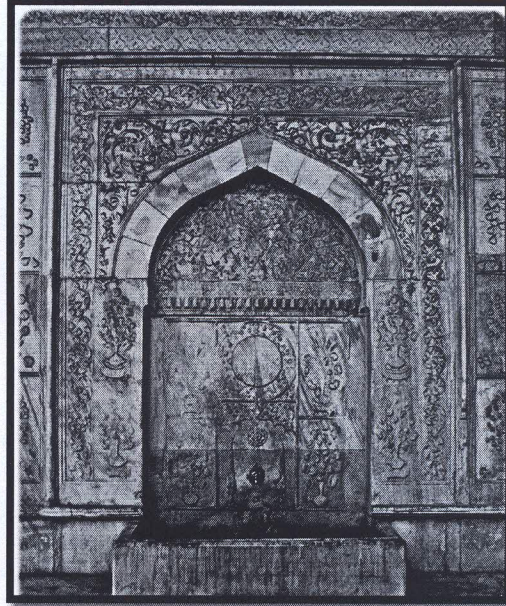

Şekil 14. Kayseri-Güllük Camii/ Çarkıfelek çiçeği (*Passiflora sp.*) motifli minber (Anonim, 2008a)

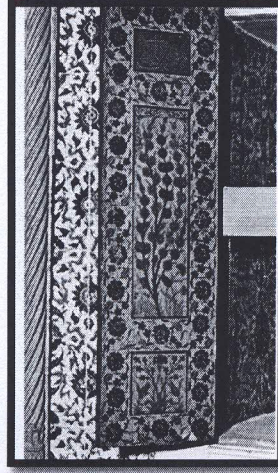
Şekil 15. Kayseri-Döner Kümbet / Hayat ağacı motifi
(Anonim, 2007c)

Şekil 16. İstanbul - I. Mahmut Çeşmesi / Berek sembolü meyve ağaçları

Şekil 17. Gül (*Rosa sp.*) motifli mezar taşı-Konya
(Anonim 2011c)

Şekil 18. Bahar ağacı, lale (*Tulipa sp.*) ve karanfil (*Dianthus caryophyllus*) motifli ahşap yüklük kapısı

Şekil 19. Lale (*Tulipa sp.*) motifli bakır fincan
(Anonim, 2013b)

Şekil 20. Asma (*Vitis vinifera*) motifli kanaviçe (Anonim, 2011d)

Tablo 2. Geleneksel Türk El Sanatlarında kullanılan bitki motiflerine örnekler

Geleneksel el sanatlarında kullanılan motifler bölgesel farklılıklar göstermektedir. Örneğin Karadeniz bölgesinde bereketi, bolluğu ifade etmek için el sanatlarında bölgede yetişen mısır (*Zea mays*) ve fındık (*Corylus avellana*) kullanılırken Ak Deniz bölgesinde nar (*Punica granatum*) kullanılmıştır.

4. Sonuç

İnsanların yaşayış biçimleri ve değerleri yaşadıkları coğrafyaya göre şekillenmekte ve farklılık göstermektedir.

Nassauer (1995)'e göre toplumların sahip olduğu değerler, beğeniler ve bilgiler yaşadıkları peyzajı şekillendirmekte ve peyzajdan etkilenmektedir. Geleneksel el sanatları, toplumların yaşadıkları coğrafyadan etkilenmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Kullanılan bitkisel motifler doğadan karakterize edilerek şekillenmiş ve sanat dallarında hayat bulmuştur. Bir toplumun gelişmişlik düzeyi sanata verdiği önem ile doğru orantılıdır ve ilham alınan bu motifler toplumların ulaştığı estetik ve kalite seviyesini ifade eder.

Geleneksel Türk el sanatları zengin bitki motifi ve kompozisyonlarına sahiptir. Hem estetik hem de biyolojik değere sahip, kullanımı en yaygın bitkisel motifler ağaçlar, çiçekler ve meyvelerdir. Bunlar; lale, karanfil, sümbül, gül, menekşe, haşhaş, nar, üzüm (asma), servi ağacı, hurma ağacı, zeytin ağacı, bahar ağacı, çam ağacı ve kozalak motifleridir.

Bitkilerin algılanması ve bunun günlük yaşantıya yansıma şekilleri sosyo-kültürel, ekonomik ve doğadan yararlanma açısından önemlidir. Motiflerle birlikte sanat eserleri bir mesaj niteliğindedir. Toplumların duygularını, beğenilerini ve kültürel özelliklerini anlatan kültürel peyzaj çıktılarınıdır. Ulusal ve uluslar arası seviyede olağan üstü estetik değere sahip olan geleneksel Türk el sanatlarına gereken önemin verilmesi, korunması kültürel peyzajların sürdürülebilirliği açısından önemlidir.

KAYNAKÇA

Anonim 2007, <http://www.tbb.gen.tr/turkce/kultur/elsanat/index.html>, (2013)

Anonim, 2008a, <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=26569&start=10>, (2013)

Anonim, 2008b, <http://www.turkstyleshop.com/tr/bayan-gumus-kolye/51-otantik-bayan-gumus-lale-kolye.html>

Anonim, 2011a, <http://www.bilgicik.net/igne-oyasi-yazma-kenarlari.html/igne-oyasi-yazma-kenarlari-7>

Anonim, 2011b, <http://ibayrak.blogspot.com/2010/10/galeri-eburu-sanati.html>

Anonim, 2011c, http://wowturkey.com/t.php?p=/tr492/ahmetavcu_ERT.jpg

Anonim, 2011d, <http://www.orgucantam.com/wp-content/uploads/2013/01/asma-desenli-kanavi%C3%A7e-karyola-tak%C4%B1m%C4%B1.jpg>

Anonim, 2012a, <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?p=2406722>

Anonim, 2012b, <http://turkishtiles.wordpress.com/category/motif-rumi/>

Anonim, 2012c, <http://zerenzulal.blogspot.com/>

Anonim, 2012d, <http://demirsoybedestan.blogspot.com/2012/05/bahar-takilari-agac-kolye.html>, (2012)

- Anonim, 2012e**, <http://www.gateofturkey.com/sections.aspx?subid=458&id=7&lan=tr>
- Anonim, 2007a**, <http://www.agacler.net/forum/yasantimizda-ve-sanatta-bitkiler/10714.htm>, (2013)
- Anonim, 2007b**, <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=2699&start=80>
- Anonim, 2007c**, http://wowturkey.com/t.php?p=tr139/hbbilik_donerkumbet1.jpg
- Anonim, 2013**, http://www.turkcebilgi.com/ansiklopedi/t%C3%BCrk_el_sanatlar%C4%B1. (2013)
- Anonim, 2013b**, <http://hediyeiskelesi.com/urun/gumus-renkli-zamak-kahve-seti-6-li/>
- Arseven, C. Esat**, 1984, Türk Sanatı, Cem Yayınevi
- Atik, M., Ortaçesme, V.**, 2010, Peyzaj Karakter Analizi Yöntemi ile Antalya Side Bölgesi Kültürel Peyzajlarının Karakter Analizi, Tübitak Proje No: 108Y345, Antalya
- Duran, R.**, 2002, Türk Süsleme Sanatlarındaki Bitki Motifleri Ve Kompozisyonların Kültürel kaynakları: Mitler ve Destanlar Üzerine, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8, s:151-168, Konya
- Erdoğan, E.**, 2011, Peyzaj Çevre ve Tarım, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2282, Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 1279, s:46-73, Eskişehir
- Gültekin, R.**, 2008, Türklerde Bereket Sembolü Olarak Kullanılan Meyve Motifleri ve Mimaride Değerlendirilmesi, Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 3/5, s:9-31, Sakarya
- Nassauer, J. I.**, 1995, Culture and changing landscape structure, Landscape Ecology, 10(4), pp. 229–237.
- Özsüle, Z.**, 2005, Geleneksel yerleşimlerin korunması açısından kültürel peyzaj değerlendirmesi: Mudanya örneği. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul
- Öztürk, M.**, 2008, Konya Ve Çevresinde Anadolu Selçuklu Dönemi Çinilerinde Kullanılan Bitkisel Motiflerin Dili Ve Resim Eğitimi Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Konya
- Sauer, C.O.**, 1945, The Morphology of Landscape. University of California Publications in Geography.
- Uzun, O. ve ark.**, 2007, Avrupa Peyzaj Sözleşmesi Kapsamında Türkiye Peyzajları'nın Ve Peyzaj Karakterinin Tanımlanması, III. Peyzaj Mimarlığı Kongresi, Hedefler Stratejiler Politikalar., III. Peyzaj Mimarlığı Kongresi, Hedefler Stratejiler Politikalar.